

Kommuner
Fylkeskommuner
Fylkesmennene
Private grunnskoler med rett til statstilskudd
Private videregående skoler med rett til statstilskudd
Private grunnskoler
Statlige skoler

Overgangsordning fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål - forskrift til opplæringsloven § 3-22

Nye bestemmelser om individuell vurdering trådte i kraft 1.8.2009. Ved forskriftsendringen ble bestemmelsen som regulerer fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål endret. Det er fra høsten 2009 andre vilkår for at en elev skal ha rett til fritak enn det var i den opphevede bestemmelsen. I og med at endringen innebærer at enkelte elever som tilfredstilte vilkårene før forskriftsendringen, ikke vil ha rett til fritak etter § 3-22 etter endringen, vil Utdanningsdirektoratet her klargjøre hvordan reglene skal praktiseres i en overgangsperiode.

Retts situasjonen

I følge de opphevede bestemmelsene var det slik at elever med *"anna morsmål enn norsk, samisk, finsk og teiknspråk, har i alle høve rett til fritak fra vurdering i norsk sidemål"*, jf. § 3-6 femte ledd siste punktum. Dette innebar at elever fikk fritak fra skriftlig sidemål på grunn av etnisk-språklig bakgrunn og ikke kompetanse, dersom eleven kunne vise til at han/hun hadde et *"anna morsmål"*. I § 3-22 er kravet endret til at *"[e]lever som har hatt rett til særskild særskild språkopplæring på 8., 9. eller 10. årstrinn i grunnskolen eller på Vg1, Vg2 eller Vg3 i videregående opplæring, kan få fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål"*. Endringen innebærer en innskjerping i forhold til hvilke elever som har rett til fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål. Dette innebærer at det vil være elever som før nytt kapittel 3 i forskriften trådte i kraft har hatt rett til fritak fra vurdering med karakter, men som nå ikke har det.

Elever i videregående opplæring hadde (og har fortsatt) rett til fritak fra vurdering dersom de hadde hatt fritak fra vurdering med karakter i grunnskolen, jf. § 4-11.

Innvilging fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål skoleåret 2009/2010

Paragraf 3-22 skal tolkes som følger for elever i grunnskolen som har hatt rett til fritak fra vurdering i skriftlig sidemål etter § 3-6 og elever i videregående opplæring som har fått fritak fra vurdering med karakter fordi de i grunnskolen har hatt rett til fritak etter den tidligere bestemmelsen § 3-6, jf. § 4-11:

- Elever i videregående opplæring som i grunnskolen har vært fritatt fra vurdering på grunnlag av *"anna morsmål"* skal også ha fritak fra vurdering med karakter i videregående opplæring. Dette selv om eleven nå ikke oppfyller vilkåret i § 3-22 første ledd. Dette følger av at elever i videregående opplæring som har vært fritatt for vurdering med karakter i grunnskolen også skal være fritatt fra vurdering med karakter i videregående opplæring. Dette er ikke regulert eksplisitt i ny § 3-22, fordi det ligger implisitt i fritaksgrunnene her.

Dette gjelder også for elever som skoleåret 2009/2010 har påbegynt 10. årstrinn, jf. nedenfor.

- Elever på 10. årstrinn skoleåret 2009/2010 som har hatt fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål, jf. § 3-6 femte ledd siste punktum, og som ikke oppfyller vilkårene i ny § 3-22 skal få fritak fra vurdering med karakter også på 10. årstrinn. Disse elevene vil ha fullført 2/3 av opplæringen i ungdomstrinnet og det vil være urimelig dersom de ikke får fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål også siste året i grunnskolen.
- Elever på 9. årstrinn skoleåret 2009/2010 som har hatt fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål på 8. årstrinn skal ikke få fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål, dersom disse ikke oppfyller vilkårene i ny § 3-22. Disse elevene har fulgt opplæringen på 8. årstrinn og skal ha fått vurdering uten karakter i skriftlig sidemål. Disse elevene vil også få vurdering med karakter i 2 år før sluttvurderingene skal gjøres ved avslutningen av opplæringen på 10. årstrinn. Et eventuelt fritak for disse elevene skal gjøres på grunnlag av ny § 3-22.
- Elever på 8. årstrinn skal vurderes i forhold til ny § 3-22.

For private skoler som følger privatskoleloven gjelder dette tilsvarende, jf. forskrift til privatskoleloven § 3- 21. Det samme gjelder for voksne i opplæring særskilt organisert for voksne etter opplæringsloven kapittel 4A, jf. forskrift til opplæringsloven § 4-15.

Direktoratet ønsker også å understreke at et fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål ikke innebærer et fritak fra vurdering uten karakter i underveisvurdering. Det er regulert i §§ 3-11 sjette ledd og 3-13 sjette ledd hvilke krav som gjelder for disse elevene i forhold til underveisvurdering og halvårsvurdering. Elever som er fritatt fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål skal ha vurdering uten karakter.

Rundskriv

Direktoratet vil i løpet av høsten 2009 publisere et rundskriv med informasjon om hvordan de øvrige bestemmelser i forskrift til opplæringsloven kapittel 3 og 4 og forskrift til privatskoleloven kapittel 3 skal tolkes. Før rundskrivet blir publisert vises det til høringsbrevet datert 18. desember 2008 og merknader til enkeltbestemmelsene.

Med vennlig hilsen

Cathrine Børnes
avdelingsdirektør

Kjersti Botnan Larsen
rådgiver

Kopi: Kunnskapsdepartementet